

Proposition om Greenhouse Development Rights

GDR är ett förslag till hur de nödvändiga globala utsläppsminskningarna ska kunna genomföras och betalas utan att det slår mot fattiga människors rätt till ekonomisk och social utveckling. Förslaget tar sin utgångspunkt i FN:s klimatkonventions kända fras om länders ”gemensamma men olikartade ansvar och respektive förmåga” och menar att historiskt ansvar för klimatkrisen och förmåga att betala för klimatomställning och anpassning ska bestämma hur mycket varje land ska bidra med.

Hur utsläppsminskningar delas upp mellan länder kallas för bördefördelning, och beräknas i korthet så här i GDR-modellen:

Alla människor – oavsett vilket land de lever i – med en inkomst upp till 7 500 dollar per år (ca 50 000 kronor) lämnas utanför; de anses sakna såväl ansvar för som förmåga till att lösa klimatkrisen. Enbart människor med en inkomst över denna ”utvecklingströskel” behöver betala för egna och andras utsläppsminskningar. Deras ackumulerade utsläpp och inkomstnivå vägs samman och adderas ihop på nationell nivå till en landspecifik indikator.

GDR ställer två krav på varje land utifrån denna indikatorns storlek: Att begränsa utsläppen och att betala för investeringar i utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder.

Genom att modellen tar hänsyn till både ansvar och förmåga blir resultatet kraftigt omfördelande. Om GDR används för att minska de globala utsläppen med 80 procent till år 2050 måste exempelvis EU minska utsläppen med 80 procent redan till år 2020, samtidigt som Kina får möjligheten att öka sina utsläpp en tid till. Dessutom måste EU stå för ungefär 25 procent av de globala kostnaderna för utsläppsminskning och anpassning.

GDR:s upphovsmän har tagit fram en specifik land-rapport för Sverige. Resultatet är tämligen sensationellt: Enligt GDR åläggs vi att minska utsläppen med 122 procent till år 2020!

Detta kan givetvis inte göras genom enbart inhemska utsläppsminskningar, utan i praktiken förutsätter GDR internationella åtaganden – Sverige kan i exemplet ovan exempelvis välja att minska utsläppen med 40 procent inom landets gränser och betala för resten i andra länder. Exakt vilka mekanismer och metoder som ska användas tar inte GDR-modellen ställning för men är givetvis en nyckelfråga för hur den skulle fungera i praktiken.

Klimataktions styrelse anser att GDR är det enda förslag till bördefördelning som hittills har presenterats som tar tillräckligt stor hänsyn till rättviseaspekterna, och därför är det förslag som har störst chans att få uppslutning från stora utvecklingsländer, vilket i sin tur är en förutsättning för att världen ska kunna enas om tillräckligt stora utsläppsminskningar.

Vi bortser inte från att förslaget har vissa svagheter, att delar är outvecklade samtidigt som helheten redan är komplicerad, men menar ändå att det finns starka skäl för att redan nu ställa upp bakom GDR:s bärande principer.

Inte minst skulle det leda till att vi som förening får en fastare grund för de krav vi ställer i olika sammanhang, som nu i Köpenhamnskampanjen. Vi skulle exempelvis med hänvisning till GDR kunna vässa våra krav på utsläppsminskningar i EU till 80 procent till år 2020. Vi skulle också skaffa oss nära allierade i SEI – Stockholm Environment Institute – som är med och utvecklar GDR, liksom i Svenska kyrkan och Diakonia som förespråkar modellen.

Styrelsen yrkar därför att årsmötet ställer sig bakom följande uttalande:

”Tillräckligt kraftiga globala utsläppsminskningar kommer bara att vara möjliga om hänsyn tas till rättvise- och fördelningsfrågor. I likhet med FN:s klimatkonvention anser vi att en bördefördelning måste utgå från ländernas ’gemensamma men olikartade ansvar och respektive förmåga’. Ett intressant sätt att omvandla den principen till praktisk politik görs

genom policyförslaget Greenhouse Development Rights. Klimataktion sympatiserar med dess bärande idéer.”

Mer information om GDR

The Right to Development in a Climate Constrained World. The Greenhouse Development Rights Framework

<http://www.ecoequity.org/docs/TheGDRsFramework.pdf>

Sammanfattning av rapport om Sverige:

http://www.sei.se/editable/pages/news/Executive%20Summary%20Swedish_2.pdf

A Call for Leadership. A Greenhouse Development Rights analysis of the EU's proposed 2020 target

<http://www.ecoequity.org/GDRs/A%20Call%20for%20Leadership.html>